

PARK KRAJOBRAZOWY PUSZCZY SOLSKIEJ

Data utworzenia: 1988
Powierzchnia Parku: 28 895 ha (w woj. lubelskim 21 305 ha; w woj. podkarpackim 7590 ha)
Powierzchnia otuliny: 19 722 ha
Położenie geograficzne: Wyżyna Lubelska / Roztocze Środkowe, Kotlina Sandomierska / Równina Bitorska
Położenie administracyjne: Województwo lubelskie / Powiat bitorski / Aleksandrów (wiejska), Józefów (miejsko-wiejska), Łukowa (wiejska), Obsza (wiejska); Powiat Tomaszowski / Susiec (wiejska); Województwo podkarpackie / Powiat lubaczowski / Narol (miejsko-wiejska), Cieszanów (miejsko-wiejska)

Celem utworzenia Parku było zachowanie unikalnych walorów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i krajobrazowych Roztocza oraz Puszczy Solskiej, a w szczególności zwartych kompleksów leśnych o charakterze puszczańskim z charakterystyczną florą i fauną, a także bogactwa krajobrazowego dolin rzek tworzących przetomy zwane „szumami” lub „szypotami” w strefie krawędzowej Roztocza i Kotliny Sandomierskiej.

Rzeźba terenu

Większość obszaru Parku leży na płaskiej, sandrowej Równinie Bitorskiej, porośniętej borami Puszczy Solskiej. Jej monotony krajobraz równinny urozmaicają liczne doliny cieków, a także wydmy oraz zabagnione zagłębienia międzywymowe. Najciekawsza pod względem krajobrazowym jest północno-wschodnia część Parku, obejmująca krawędź Roztocza, wznoszącą się kilkadziesiąt metrów nad Równiną Bitorską. Najwyższy wzniesiony fragment krawędzi, osiągający 321 m n.p.m., znajduje się w okolicach Narola, przy wschodniej granicy Parku. Krawędź jest w kilku miejscach głęboko rozcięta przez doliny spływających z Roztocza rzek i potoków tworzących systemy niewielkich wodospadów, zwanych „szumami” lub „szypotami”. Powstały one dzięki różnicy odporności skał kredowych, paleogeńskich oraz neogeńskich, budujących podłoże. Stanowią one największą atrakcję krajobrazową Parku.

Wody

Cały obszar Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej należy do zlewni Tanwi, która jest główną rzeką Parku. Tanew wraz z dopływami (Sopot, Jeleń, Szum, Niepryszka), przecinając strefę krawędziową, tworzy doliny przełomowe. W strefie wzgórz krawędziowych potoki wcinają się głęboko w podłoże i rozcinają pokrywę aż do litej skały. W korytach rzek odsonięte zostały progi skalne tzw. „szypoty”. Na rzece Jeleń znajduje się największy na terenie Roztocza wodospad, którego próg wynosi 1,5 m. Na odcinku Tanwi, między ujściem Potoku Łosinieckiego a ujściem Jelenia, na niewielkim 400 m odcinku znajdują się 24 progi. Jest to najpiękniejszy fragment doliny Tanwi, unikalny w skali kraju. Nieco inny charakter mają wodospady na rzece Sopot w pobliżu Hamerni. Występujące tu progi są postrzępione a rzeka przypomina jeszcze bardziej potok górski. Oba fragmenty dolin zostały objęte ochroną rezerwatową.

Klimat

Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej położony jest głównie na obszarze dziedziny bitorsko-janowskiej, natomiast niewielka powierzchnia na NE części w rejonie dziedziny tomaszowskiej. Dziedzina bitorsko-janowska charakteryzuje się wysokimi temperaturami powietrza, krótkim przedziemem. Dziedzina tomaszowska jest chłodniejsza od pozostałej części Wyżyny Lubelskiej szczególnie w okresie letnim. Charakteryzuje się dużą ilością opadów ok. 700 mm i długim okresem zalegania pokrywy śnieżnej. Granica między nimi przebiega wzdłuż południowo-zachodniej części Roztocza. Poszczególne elementy klimatu są odzwierciedleniem kontynentalizmu i warunków lokalnych (np. rozległe powierzchnie leśne).

FORMY OCHRONY PRZYRODY

Rezerваты

„Czartowe Pole” (63,71 ha) – rezerwat krajobrazowo-leśny stworzony w celu ochrony doliny rzeki Sopot z serią wodospadów.
„Nad Tanwią” (41,33 ha) – rezerwat ścisły, utworzony w celu ochrony przetomowego odcinka Tanwi i ujściowego odcinka rzeki Jeleń. To tutaj znajdują się malownicze progi skalne zwane szumami.
„Bukowy Las” (86,29 ha) – rezerwat leśny, utworzony w celu zachowania zespołów buczyny karpackiej w formie podgórskiej.
Pomniki przyrody ożywionej: są to głównie grupy drzew znajdujące się na terenie parku podworskiego w Majdanie Nepsykim (lipy drobnolistne, klony pospolite, świerki pospolite, robinie akacjowe).
Pomniki przyrody nieożywionej: wodospad na rzece Jeleń w obrębie gminy Susiec – największy próg skalny w obrębie strefy krawędzowej Roztocza; źródłisko rzeki Jeleń zasilające zbiornik wodny zwany „Morskim Okiem”. Także źródła Niepryszki w Józefowie.

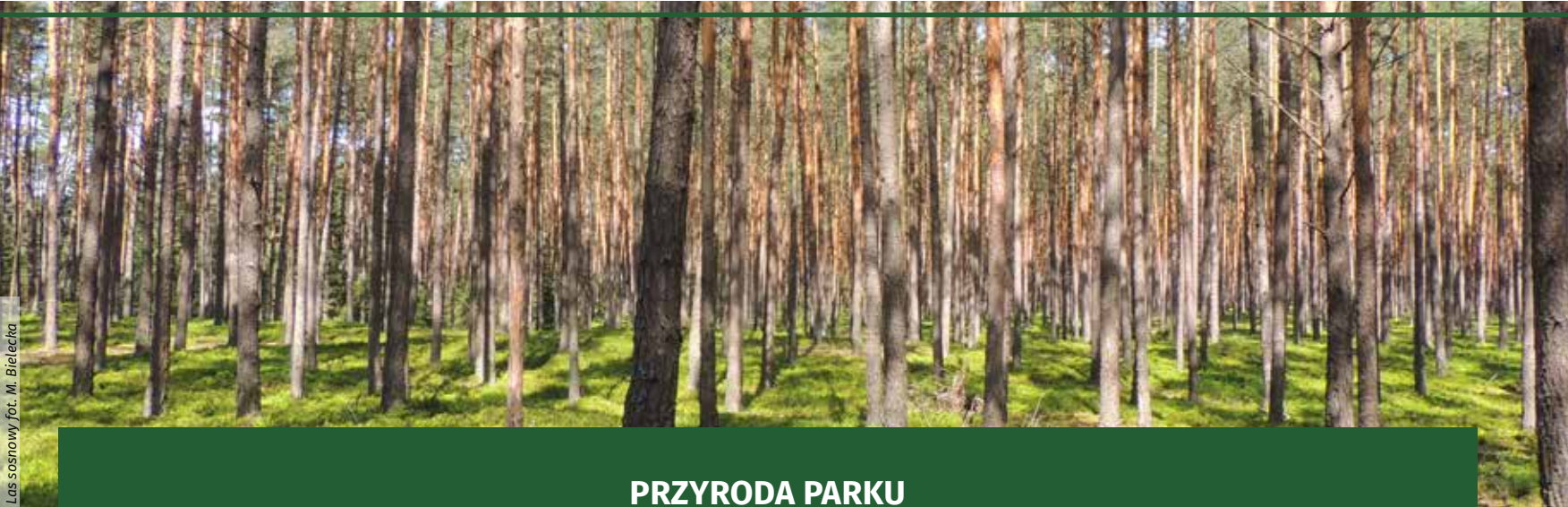
Progi skalne na rzece Tanew fot. M. Bielecha

Mapa przyrodniczo-turystyczna
skala 1:50 000

PUSZCZY SOLSKIEJ PARK KRAJOBRAZOWY

PRZYRODA PARKU

Flora

Puszcza Solska należy do większych zwartych kompleksów leśnych w Polsce. Lasy Puszczy zajmują ponad 85% powierzchni Parku. Luźny drzewostan tworzy sosna, która dobrze się tu odnawia. Warstwa podszytu jest słabo wykształcona. Przeważa w niej kruszyna pospolita i podrost sosny. W runie dominuje bagno zwyczajne oraz borówki bagienna i czernica.
Dna dolin rzecznych zajęte są przez łągi i olsy z charakterystycznym drzewostanem olchowym. Na ich granicy występują siedliska borów mieszanych. W większości przypadków przekształcone są w sztucznie nasadzone lite drzewostany sosnowe. Do najcenniejszych należą roślinność torfowisk i bagien. W podmokłych obniżeniach międzywymowych występują kontynentalne torfowiska wysokie. Ich centralne partie porasta luźny, kartowaty, drzewostan sosnowy z domieszką brzozy omszonej. Podszyt

Rosiczka okrągłolistna fot. M. Grabek

Rosiczka pośrednia fot. M. Grabek

Płaska górska fot. M. Bielecha

Fauna

Ryby – ichtiofauna Puszczy Solskiej jest typowa dla wód o charakterze górskim. Żyje tu co najmniej 27 gatunków ryb i 1 gatunek minoga. Ochroną objęte są m.in.: minóg strumieniowy, różanka, piekielnica.

Płazy i gady – na terenie Parku stwierdzono obecność 14 gatunków płazów i 6 gatunków gadów. W tym rzadkich gatunków: traszkę grzebieniastą, grzebiuszkę ziemną i gniewosza plamistego.

Ptaki – z uwagi na leśny charakter Parku, dominują tu gatunki puszczańskie. Do najbardziej charakterystycznych i najcenniejszych należą ptaki drapieżne: gadożer, bielik, ortlik krzykliwy; sowy: włochatka, puszczyk uralski, sóweczka. Inne rzadkie gatunki to: głuszc, bocian czarny, żuraw. Z gatunków wodno-błotnych na uwagę zasługują: bąk, bączek, labędź niemy oraz wszystkie legowe chrząszcze.

Ssaki – trzon fauny stanowią gatunki puszczańskie. Stwierdzono występowanie ok. 55 gatunków, z czego połowa jest chroniona. Są to ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczek, nietoperze, łasica, orzesznica. Cztery gatunki umieszczone są w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt: wilk, ryś, popielica, żołędniczka. Zwarty i rozległy obszar leśny stwarza dobre warunki do rozwoju parazytokoptynych. Stwierdzono tu prężną populację dzika, tosia, jelenia i sarny.

Lelek fot. M. Grabek

WALORY KULTUROWE

Do najważniejszych zabytków na terenie Parku należą: neobarokowy kościół z 1886 r. oraz XIX-wieczna synagoga i kirkut w Józefowie, zespół kościoła parafialnego św. Jana Nepomucena z XIX w. w Suścu, ruiny papierni Zamojskich w rezerwacie Czartowe Pole oraz drewniany młyn wodny z 1925 roku w Suścu.
Do ważnych punktów na mapie Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej należą miejsca pamięci narodowej: partyzancki cmentarz z II wojny światowej w Osuchach, cmentarz i miejsce po obozie założonym przez NKWD w Błudku, pomniki na uroczysku Maziarze i Krzywej Górze.
Wspomnieć również należy o stanowisku archeologicznym czyli „Zamczysku” inaczej nazywane „Kościółek”. Jest to wał ziemny dawnego zamczyska wybudowanego w widłach Tanwi i Jelenia. W XVII wieku wybudowano tam cerkiew zamienioną w 1748 r. na kościół. Podczas powstania styczniowego i w czasie II wojny światowej ukrywali się tu partyzanci, co upamiętniają krzyż i pomnik.
W części podkarpackiej parku znajduje się Narol – miejscowość należąca niegdyś do możnego rodu Łosów. Z inicjatywy Antoniego Feliksa powstała okazała rezydencja, gdzie zgromadzono kolekcję unikalnych dzieł sztuki. Pałac został doszczętnie ograbiony w czasie II wojny światowej. Obecnie świetność przywróciła mu Fundacja Pro Academia Narolense. Warto też zobaczyć ruiny cerkwi w Hucie Różanieckiej.

Wzgórze Kościółek fot. M. Grabek

TURYSTYKA

Baza turystyczna na terenie Parku jest dość dobrze rozwinięta. Główne ośrodki turystyczne stanowią takie miejscowości jak: Susiec, Józefów, Narol czy Huta Różaniecka. Przez bory Parku przebiega wiele ścieżek i szlaków turystycznych: zielony „Szlak Ziemi Józefowskiej”, czerwony „Szlak Krawędziowy”, niebieski „Szlak Szumów”, czarny „Szlak Walk Partyzanckich”, żółty „Szlak Potudniowy”, zielony „Szlak Władysławy Podobińskiej”. Poza tym przebiega tędy centralny szlak rowerowy Roztocza (Kraśnik – Lwów) i trasa rowerowa Ziemi Józefowskiej. Droga od Józefowa do Suśca wiezie szlak rowerowy GreenVelo.
Do miejsc atrakcyjnych turystycznie należą kamieniołomy: w Nowinach, w Hucie Różanieckiej oraz „Babia Dolina” w Józefowie.

Szlak Szumów fot. M. Grabek

ZESPÓŁ LUBELSKICH PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH (ZLPK)

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej w rozumieniu ustawy o samorządzie województwa. Zespół działa w oparciu o następujące akty prawne: Ustawę o ochronie przyrody, Uchwałę w sprawie utworzenia Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, Statut Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych, uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego w sprawie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, rozporządzenia Wojewody Lubelskiego w sprawie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych obejmuje swoim działaniem obszar 17 parków krajobrazowych (PK) i 17 obszarów chronionego krajobrazu (OChK) położonych w granicach województwa lubelskiego.

Strukturę organizacyjną ZLPK stanowią:
Biuro ZLPK w Lublinie (koordynujące działanie całego Zespołu i nadzorujące Skierbieszowski PK i Krzczonowski PK),
Ośrodek Zamiejscowy w Chelmie (nadzorujący: Poleski PK, Chelmski PK, Strzelecki PK i Sobiborski OK oraz OChK: Poleski, Chelmski, Grabowiecko-Strzelecki i Pawłowski),
Ośrodek Zamiejscowy w Lubartowie (nadzorujący: Kozłowiecki PK, Nadwiprzkański PK, Kazimierski PK, Wrzeliwiecki PK, PK Pojezierze Łęczyńskie oraz OChK: Chodelski, Czerniejowski, Kazi Bór, Pradolina Wierpra, Annówka i Dolina Ciemiegli),
Ośrodek Zamiejscowy w Janowie Lubelskim (nadzorujący: PK Lasy Janowskie oraz OChK: Roztoczański i Kraśnicki),
Ośrodek Zamiejscowy w Janowie Podlaskim (nadzorujący: PK Podlaski Przełom Bugu i OChK: Nadbużański, Radzyński i Łukowski),
Ośrodek Zamiejscowy w Zamościu (nadzorujący: Szczeczeszyński PK, Krasnobrodzki PK, PK Puszczy Solskiej, Potudnioworoztoczański PK oraz OChK: Dołhobydzowski i Nadbużański). W skład ZLPK wchodzi ponadto **Ośrodek Edukacyjno-Muzealny w Brzeźnie** i **Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Sobieszynie**.

Do podstawowych zadań statutowych ZLPK należą: ochrona przyrody, organizacja działalności dydaktycznej, turystycznej i rekreacyjnej, a także składanie wniosków do

ZESPÓŁ LUBELSKICH PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH
ul. Mieczysława Karłowicza 4
20-027 Lublin
www.parki.lubelskie.pl
Opracowanie: Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych
Ośrodek Zamiejscowy w Zamościu
© Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych
© Euro Pilot Sp. z o.o.
Druk, skład, opracowanie kartograficzne
Euro Pilot Sp. z o.o.
ul. Konarskiego 3, 01-252 Warszawa
tel. 22 664 37 20
www.europilot.com.pl
biuro@europilot.com.pl
ISBN 978-83-8218-009-1

Zalew w Józefowie fot. M. Bielecha

projektów aktów prawa miejscowego w zakresie ochrony przyrody. W ramach ochrony przyrody ZLPK nadzoruje przestrzeganie prawa ochrony przyrody na terenie podległych parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu, sporządza plany ochrony parków krajobrazowych oraz prowadzi zabiegi ochrony czynnej. Działalność dydaktyczna obejmuje szerokie spektrum. Są to: liczne konkursy wiedzy, warsztaty, lekcje, wykłady, prelekcje i gry prowadzone zarówno w szkołach i innych placówkach oświatowych, jak i w terenie. Działania z zakresu turystyki i rekreacji to liczne rajdy turystyczno-edukacyjne oraz szeroka działalność wydawnicza (mapy, foldery, przewodniki, informatory) oraz budowa infrastruktury turystyczno-edukacyjnej (wyznaczenie i oznakowanie ścieżek, ustawianie tablic informacyjnych, organizacja i urządzanie punktów turystycznych). W celu sprawnej realizacji zadań statutowych ZLPK współpracuje z licznymi instytucjami i jednostkami organizacyjnymi, a także osobami fizycznymi i prawnymi.

Zespół Lubelskich Parków Krajobrazowych
ul. Mieczysława Karłowicza 4, 20-027 Lublin
tel. 81 440 80 50
e-mail: sekretariat.zlpk@lubelskie.pl
http://parki.lubelskie.pl
www.facebook.com/parkilubelskie

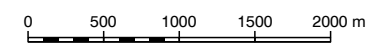

Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej

Mapa przyrodniczo-turystyczna

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

Skala 1 : 50 000

Park narodowe Otuliny parków narodowych Parki krajobrazowe Otuliny parków krajobrazowych Rezerwy przyrody Obszary Natura 2000: Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO) Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Obszary chronionego krajobrazu Pomniki przyrody Drogi wojewódzkie Drogi powiatowe Drogi lokalne; polne i leśne Stacje benzynowe; parkingi	Tereny zabudowane; tereny przemysłowe Sady, ogrody; łąki Lasy; cmentarze; kirkuty Hotele; ośrodki wypoczynkowe Schroniska młodzieżowe; campingi i pola biwakowe Gospodarstwa agroturystyczne; restauracje, bary Kościoły; cerkwie; synagogi; kaplice Pałace; dwory; muzea Inne zabytki; grodziska; młyny Pomniki; krzyże przydrożne; atrakcje turystyczne Ośrodki zdrowia; apteki Policja; poczty Stadniny koni; banki Kamieniołomy; źródła Informacja turystyczna; kapieliska	Nadleśnictwa; leśniczówki Zbiorniki wodne; rzeki; tereny podmokłe Piesze szlaki turystyczne Szlaki rowerowe Ścieżki dydaktyczne Poziomice Granice powiatów Granice gmin Susiec Siedziby gmin

europilot
© Euro Pilot Sp. z o.o.
ul. St. Konarskiego 3, 01-355 Warszawa
tel./fax 22 664 50 91, www.europilot.com.pl
ISBN 978-83-8218-009-1

